

Holbergsgade 6
DK-1057 København K

T +45 7226 9000
F +45 7226 9001
M sum@sum.dk
W sum.dk

Folketingets Sundheds- og Ældreudvalg

Dato: 16-02-2018
Enhed: AELSAM
Sagsbeh.: DEPRSC
Sagsnr.: 1708922
Dok. nr.: 524432

Folketingets Sundheds- og Ældreudvalg har den 4. december 2017 stillet følgende spørgsmål nr. 275 (Alm. del) til sundhedsministeren, som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Flemming Møller Mortensen (S).

Spørgsmål nr. 275:

”Ministeren bedes redegøre for den seneste forskning, hvad angår skadevirkninger for børn og unges anvendelse af tobak, og de seneste faglige anbefalinger på området?”

Svar:

Til brug for min besvarelse har ministeriet anmodet om bidrag fra Sundhedsstyrelsen, som jeg kan henholde mig til:

”Vedr. skadevirkninger

Tidlig rygedebut øger risikoen for mangeårig tobaksrygning og for helbredsskader som følge af rygning, fordi kroppen stadig er under udvikling. Hvert år dør ca. 13.600 personer af rygning i Danmark. Tobak er stærkt afhængighedsskabende, og rygning er den livstilsfaktor, der er skyld i flest kræfttilfælde. Fx er risikoen for at udvikle lungekræft hos mennesker, der ryger eller tidligere har røget i mange år, op til 20 gange større, end hos personer, der aldrig har røget. Ca. 84 pct. af alle tilfælde af kræft i strubehovedet skyldes rygning, ligesom 20 – 50 pct. af alle tilfælde af kræft i mundhule, spiserør, mavesæk, bugspytkirtel og blæren kan tilskrives tobaksrygning.

Rygning er også en af de primære risikofaktorer for udvikling af hjertekarsygdom. Ca. hvert fjerde tilfælde af alle hjerte-kar-sygdomme er relateret til rygning. Tobaksforurenede luft (passiv rygning) øger blandt andet risikoen for at udvikle flere former for kræft, hjertekarsygdomme og er årsag til luftvejssygdomme – særligt hos børn.

Babyer og små børn er særligt udsatte for skadevirkningerne af tobaksforurenede luft, fordi de tilbringer det meste af deres første leveår inden dørene. Hvis de opholder sig i omgivelser, hvor der ryges eller er blevet røget, optager babyer og børn de sygdomsfremkaldende stoffer fra luften og fra overflader, som røgen ”klistrer” sig til. De leger på gulvet og undersøger ting ved at putte ting i munden. På den måde indånder og spiser de røgens stoffer, der sidder på gulve, møbler og legetøj.

Anbefalinger vedr. børn og unge og tobak

Sundhedsstyrelsen anbefaler, at børn og unge beskyttes så effektivt som muligt mod rygning, tobaksforurenede luft. Sundhedsstyrelsen anbefaler derfor brug af de mest effektive metoder hertil.

Højere priser på tobak er den mest virksomme indsats i for at forebygge, at børn og unge ryger. Børn og unge og andre personer med lav indkomst er generelt mere prisfølsomme end andre befolkningsgrupper, og er derfor særligt følsomme overfor høje priser på tobak. Jo højere afgiften på tobak er, des større effekt kan forventes i forhold til reduktion i andelen af rygere blandt børn og unge.

Standardiserede cigaretpakker kan ifølge forskningen ændre børns og unges holdninger mv. til cigaretpakker og dermed føre til, at færre begynder at ryge og flere stopper. Denne konklusion støttes af data fra Australien, som har haft standardiserede pakker siden 2012. Data herfra viser, at andelen af rygere i aldersgruppen 12 – 17 år er faldet fra 3,4 pct. til 1,5 pct. og fra 10,8 pct. til 4,6 pct. for de 18 – 19-årige fra 2013 til 2016. Undersøgelsen viser ikke, hvor stor en del af faldet i rygeprævalens hos australske teenagere i perioden 2013-2016, der alene direkte kan tilskrives indførelsen af standardiserede cigaretpakker.

Børn og unge, der hyppigere udsættes for udstillede tobaksvarer i detailhandlen, har omkring 60 pct. forøget risiko for at have prøvet at ryge og omkring 30 pct. højere sandsynlighed for at begynde at ryge i fremtiden, sammenlignet med dem, der sjældnere udsættes for udstillede tobaksvarer. Det er derfor et vigtigt bidrag til at beskytte børn mod rygning, hvis cigaretter ikke er synlige i detailhandlen og hvis forbuddet mod at sælge tobak til unge under 18 år bliver håndhævet konsekvent.

Det er veldokumenteret, at børn og unge, hvis forældre, søskende og/eller ven/veninde ryger, har langt større risiko for selv at begynde at ryge sammenlignet med børn og unge, som lever i omgivelser, hvor der ikke ryges. Derfor er en vigtig del af at forebygge rygning blandt børn og unge at forebygge rygning blandt voksne. Det kan ud over ovennævnte indsats, som også er effektive overfor voksne, ske ved at sikre lettilgængelige og effektive rygestoptilbud i kommunerne, evt. i kombination med tilskud til rygestopmedicin.

Det er også en vigtig del af forebyggelsen af rygning blandt børn og unge at sikre, at de færdes i røgfri miljøer, fx i skoletiden. Røgfri skoletid betyder, at børn og unge ikke udsættes for røg i løbet af skoledagen, de påvirker ikke hinanden til at ryge, de oplever, at rollemodeller som lærere og ældre elever ikke ryger. Røgfri skoletid er vigtig for både grundskoler og ungdomsuddannelser, hvor der færdes unge under 18 år.

Sammenfatning

Tobaksrygning er yderst sundhedsskadelig og tidlig rygedebut øger risikoen for mangeårig tobaksrygning samt for helbreds-skader som følge af rygning, fordi kroppen stadig er under udvikling.

Sundhedsstyrelsen anbefaler derfor, at børn og unge beskyttes mod rygning og tobaksforurenet luft ved brug af de mest effektive metoder, dvs. øgede priser på tobak, standardiserede cigaretpakker, fjernelse af synlig tobak fra detailhandlen, sikring af overholdelse af aldersgrænser for salg af tobak, rygestoptilbud til voksne rygere og implementering af røgfri skoletid både på grundskoler og ungdomsuddannelser.”

Med venlig hilsen

Ellen Trane Nørby / Rikke Skaarup Schjødt